

artistic al trupei „Harag Gyorgy” de la Satu Mare, al trupei „Szigligeti Ede” de la Oradea, și a mai multor „comitete și comiții”, solicitat de peste tot – poate suprasolicitat. Regizor autoformat, cu baza de pregătire profesională de actor, a reușit să păstreze și chiar să mărească publicul în anii din urmă, când lipsa de resurse economice a degradat nu numai producția economică, dar și calitatea vieții și – implicit – interesul pentru teatru. Punerea în scenă a *Avarului* la Târgu Mureș este o acțiune foarte ambițioasă, la care regizorul a venit cu patru asistenți, cu excelenta scenografă de la Teatrul Maghiar din Cluj, Dobre-Kothay Judith, de asemenea cu o asistentă, și cu înverșunarea tuturor de a face altceva decât un spectacol tradițional Moliere. La spectacolul văzut de criticii invitați, luminile s-au războit fără rezultat cu fel de fel de pene, din cauza cărora – după cum am aflat în urma lămuririlor doamnei Dobre-Kothay – nici decorul, nici costumele n-au apărut în adevărata lor valoare. În orice caz, ele intenționau să fie *simboluri* în primul rând, iar costumele moderne aveau – după spusele sale – esențiale elemente de epocă implantate în stilul contemporan, și materiale fine, metalizate – deci un lux de fantezie. Din toate acestea, însă, nu s-a văzut nimic, costumele dădeau impresia de jeg și ponoseală, iar decorul, o cutie aproape goală de metal, cu o scară mobilă – după impresia binevoitoare a unor colegi – reprezentând interiorul unei case de bani golite, aducea în mod sinistru cu o cameră de anchetare. Și, personal, nu pot crede în citirea proaspătă din clasic, când asta înseamnă ca Élise și Valere să-și declare amorul secret și amenințat de obtuzitatea lui Harpagon, stând în patru labe. Iar trimiterea la metodele torționarilor Securității în scena în

care comisarul de poliție, anchetându-l pe Valere acuzat de furt, îl bate, îl gătuie și repetat îi bagă capul într-un lighean cu apă. Totul seamănă cu horror-ul cel de toate zilele din filmele de la televizor.

În consecință, dispăre comedia de moravuri, dispăre spiritul, ironia, gândirea, duelul de replici – rămâne un roman polițist primitiv. Ca situația dată: abuzul tatălui față de copiii săi este tragic și revoltător, este indiscutabil – dar Moliere, alegând genul comic incisiv, te ajută să învingi o situație fără ieșire. Râsul are capacitatea de a ucide – încruntarea programatică te adoarme și te dezarmează, pentru că e uniformă, greoaie și plicticoasă. A confunda seriozitatea cu spiritul cazon – adică cu lipsa cazonă de spirit – este contraproductiv.

Harpagon în persoană – în interpretarea lui Hunyadi László corespunde acestei seriozități cazon: este unilateral, grosolan, amenințător, dezlănțuit, urlă tot timpul fără nici un fel de nuanțe, iar în final își mănâncă banii și moare – ce aberație!

Teatrul Național din Târgu Mureș – Compania „Tompa Miklos” – *Jacques și stăpânul său* de Milan Kundera. Regia: Petre Bokor. Scenografia: Maria Miu. Muzica: Adrian Enescu. Distribuția: Kárp Gyorgy (*Jacques*), Ferenczy István (*Stăpânul*), Farkas Ibolya, Nagy István, Bocskor Sallo Loránd, Tatai Sandor, Somody Hajnal, Gáspárik Attila ș.a. Data premierei: 16 octombrie 1998.

Teatrul Național din Târgu Mureș – Compania „Tompa Miklos” – *Avarul de Moliere*. Regia: Parászka Miklos. Scenografia: Dobre-Kotay Judith. Distribuția: Hunyadi László (*Harpagon*), Viola Gábor (*Cleante*), Kovacs Ágnes Anna (*Élise*), Domokos László (*Valere*), Fazekas Julla, Gyorffy Andras, Kilyen Ilka ș.a. Data premierei: 30 octombrie 1998.

SPECTACOLE

Doi critici – un spectacol

Marina Spalar

Cui prodest?

Cronicarii de teatru sunt, în unele momente, de plâns. Așa mă simt acum. Dacă privești teatrul din punctul de vedere al beneficiarului, cumpărătorului, destinatarului, într-un cuvânt, al publicului într-un oraș cum este Turda, un spectacol ca *Ursul și Puck – Robin băiat bun* este derutant. Dacă îl privești din punct de vedere al textului propriu-zis este vorba despre o „deconstrucție” a textului, pentru că, potrivit filosofiei lui Gilles Deleuze, o combinație între *Ursul* de A.P. Cehov și *Visul unei nopți de vară* de W. Shakespeare urmărește „liniile de fugă” ale unui întreg coerent. Chiar dacă, ipotetic, cele două texte s-ar întâlni ideatic, cui folosește să distrugi două opere literare consacrate? Intertextualitatea ar avea sens în cazul unei opere de sine stătătoare ca modalitate de creație. Altminteri este nu doar forțat, ci, uneori, aberant.

Din punct de vedere al interpretării, cei doi actori principali din *Ursul* (Doina Șoproni și Radu Botar) apar ca niște executanți perfecți ai indicațiilor regizorale și mai ales ale indicațiilor de mișcare scenică (Mălina Andrei). Altminteri, dovedesc o condiție fizică excelentă. Despre valențe artistice se poate vorbi mai greu la atâta exces de zbuțiu, dans, sărituri, toate exterioare și dăunătoare spectacolului propriu-zis. Despre autoarea acestui spectacol intertextual, regizoarea Rodica

Lăpuște, în acest, caz, nu se poate spune că a reușit un succes.

Mă feresc să spun că este direct un eșec pentru că acesta ar putea fi enunțat doar în fața unui public adevărat, nu în urma unei vizionări speciale. Cred că spectacolul înglobează premisele unei nereușite. În final, dar nu în cele din urmă, este de admirat curajul Teatrului din Turda (director Mircea Ioan Casimcea) care a acceptat un asemenea experiment într-un oraș cu public restrâns și nepotrivit unor astfel de încercări. Meritoriu este și efortul de a sărbători 50 de ani de teatru la Turda, cu puțin timp în urmă, printr-un repertoriu dificil: *Neînțelegerea* de Albert Camus, *Hăul* de Cristian Palustran, *Chirița în provincie* de Vasile Alcsandri și ultima premieră despre care am vorbit mai sus.

În concluzie, nici actorii, nici publicul și nici echipa de realizatori nu trebuiau să se supună la încercările unui asemenea experiment.

Gânduri bune pentru Iosif Herțea care a semnat muzica și Mălina Andrei, autoarea mișcării scenice. Totuși, *cui prodes?*

Doi critici – un spectacol

Irina Ionescu

Imagini comentate

Spectacolul *Ursul și Puck – Robin băiat bun* prezentat de Teatrul de Stat Turda în stagiunea jubiliară 1998-1999, pornește de la un scenariu original al regizoarei Rodica Lăpuște, care intersectează proza cehoviană (cunoscută pentru tratarea în registru realist-psihologic a subiectelor alese)

cu fragmente din monoloagele lui Puck, celebrul personaj shakespearian. Rodica Lăpuște vede în Puck o prezență mai mult decât necesară pentru înțelegerea relațiilor și schimbărilor bruște de atitudine ale celor două nehotărâte și năzuroase personaje principale ale povestirii *Ursul*, pe care Cehov le-a lăsat să se prezinte singure, fără să se gândească vreodată că ele ar avea nevoie de intervenții miraculoase care să le explice comportamentul. Puck și flautul său fermecat, ce poate struni ritmul bătăilor inimii, subliniază, prin voința regizoarei și "zadarnicele chinuri ale dragostei", egalitatea în drepturi în materie de iubire, existența unei forțe invizibile care manevrează după bunul său plac vorbele și pozițiile celor "hipnotizați". Decupajul textului nu este întotdeauna coerent, alternanța permanentă a prozei cu versul devine și ea supărătoare. Propunerea regizorală a Rodicăi Lăpuște este îmbogățită grație unor fragmente reușite de music-hall în care coregrafia aparține Mălinei Andrei, iar muzica lui Iosif Herțea. Stelian Roșian, interpretul lui Puck, este tentat să acorde mai multă atenție mișcării scenice decât nuanțării versurilor. Doina Șoproni (interpreta singurului personaj feminin din spectacol) este și senzuală ca o curtezană asiatică, dar și vulgar-stângace în momentele în care exagerează și ironizează feminitatea propriului personaj. Radu Botar se (com)place în repetarea unor gesturi mereu cu dublu înțeles menite să caracterizeze "simplitatea" moșicului Smirnov. Pentru că introducerea și încheierea spectacolului sunt gândite simetric și pentru că sunt realizate cu ajutorul aceluiași neobosit Puck, montarea Rodicăi Lăpuște impune ca termen de comparație imaginea unei cărți cu

multe ilustrații, pe marginea cărora există din când în când, sub forma versurilor shakesperiene și câteva explicații.

Teatrul de Stat Turda – *Ursul și Puck – Robin băiat bun* după Cehov și Shakespeare. Regia: Rodica Lăpuște. Scenografia: Călin Anton. Muzica: Iosif Herțea. Mișcarea scenică: Mălina Andrei. Distribuția: Doina Șoproni, Radu Botar, Giunuc Crișan, Stelian Roșian. Data premierei: 30 octombrie 1998.

Cărți,
caiete,
reviste
de
teatru